

Η ΣΕΙΡΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η σειρά στην οποία τοποθετούνται οι λέξεις στην πρόταση ονομάζεται: **словоред**.

Τα δύο κύρια μέρη της πρότασης (το υποκείμενο και το κατηγορούμενο) έχουν την σημαντικότερη θέση στη λεξική ακολουθία. Κάθε ένα μπορεί να προηγείται του άλλου και αυτό εξαρτάται από την έμφαση που χρειάζεται να δοθεί στην πρόταση.

прав словоред	1.Слънцето изгря. 2.Времето минава. 1.Ο ήλιος ανατέλλει. 2.Ο χρόνος περνάει.	κανονική σειρά: 1το -το υποκείμενο- Слънцето, Времето 2ρο- το κατηγορούμενο –изгря, минава *Η πιο διαδομένη και φυσιολογική σειρά είναι πρώτο να είναι το υποκείμενο και μετά το κατηγορούμενο.
обратен словоред	1.Изгря слънцето. 2.Минава времето. 1.Ανατέλλει ο ήλιος . 2.Περνάει ο χρόνος.	ανάποδη σειρά : 1το - το κατηγορούμενο Изгря, Минава 2ρο- το υποκείμενο -слънцето, времето
смесен словоред	1.Яркото слънце изгря от изток. 2.От изток изгря яркото слънце. 3.Нашето време минава неусетно. 4.Неусетно минава нашето време. 1.Ο λαμπερός ήλιος ανατέλλει από τα ανατολικά. 2.Από τα ανατολικά ο λαμπερός ήλιος ανατέλλει. 3.Ο χρόνος μας περνάει ανεπαίσθητα. 4.Ανεπαίσθητα, ο χρόνος περνάει από τον δικό μας.	Μεικτή σειρά: Η σειρά των λέξεων στην ΒΓ σε ένα μεγάλο βαθμό είναι ελεύθερη. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι τα διαφορετικά μέρη μπορούν να λαμβάνουν θέση σε διαφορετικά σημεία της πρότασης. Παρόλο ότι η σκέψη που εκφράζεται με την πρόταση αναμένεται κατά βάση να είναι ίδια, με την διαφορετική τοποθέτηση στη λεξική ακολουθία , σε κάποια από τα συμμετέχοντα μέρη προσδίδεται επιπλέον έμφαση και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να προκαλεί περισσότερο ενδιαφέρον στον αναγνώστη ή στον ακροατή σε σχέση με τα υπόλοιπα. Προσοχή! Η διαφορετική τοποθέτηση των συμμετεχόντων μερών μπορεί να αλλάξει και να φέρει αλλαγή στο νόημα σε λιγότερο η περισσότερο βαθμό.

Η σειρά των δευτερευόντων μέρων είναι εξίσου σημαντική.

Συνήθως η πρόταση ξεκινά με το υποκείμενο και με την ομάδα του (συμφωνημένος ορισμός, μη συμφωνημένος ορισμός, εφαρμογή), διότι το υποκείμενο **πάντα υπάρχει** – είτε είναι γνώριμο, είτε είναι αναγνωρίσιμο, είτε εννοείται και δεν αναφέρεται, είτε αναφέρεται.

Μετά ακολουθεί το κατηγορούμενο, το οποίο προσδίδει χαρακτηριστικά στο υποκείμενο, είτε μόνο του είτε με την ομάδα του (άμεσο, έμμεσο αντικείμενο, επεξηγηματικός προσδιορισμός, ορισμός του κατηγορουμένου).

<p>съгласувано определение</p>	<p>български език античен паметник първи урок нашият език красива природа синьо море високи сини планини моето семейство на-добър приятел любима книга *</p> <p>нещо важно нещо ново нещо интересно нищо определено нищо особено нищо ново</p> <p>гора зелена вода студена думи неизречени обич безкрайна</p>	<p>Βουλγαρική γλώσσα αρχαίο μνημείο πρώτο μάθημα η δική μας γλώσσα όμορφη φύση γαλάζια θάλασσα ψηλά μπλε βουνά η δίκη μου οικογένειά καλύτερός φίλος αγαπημένο βιβλίο</p> <p>κάτι σημαντικό κάτι νέο κάτι ενδιαφέρουν τίποτα συγκεκριμένο τίποτα ιδιαίτερο τίποτα νέο</p> <p>δάσος πράσινο νερό κρύο λέξεις αμίλητες αγάπη απέραντη</p>	<p>Οι συμφωνημένοι ορισμοί συνήθως είναι μπροστά από το όνομα, το οποίο αποσαφηνίζουν.</p> <p>Μία ιδιαίτερη περίπτωση είναι οι λέξεις: нещо, нищо, όπου οι ορισμοί τους τοποθετούνται πίσω τους.</p> <p>инверсия: Στην ποίηση για στιλιστικούς λόγους και για ομοιοκαταληξία χρησιμοποιείται ευρύτερα και η τοποθέτηση του ορισμού πίσω από το όνομα.</p>
<p>несъгласувано определение</p>	<p>вода за пиене чаша за кафе жена с очила мъж с брада</p>	<p>πόσιμο νερό ποτήρι για καφέ γυναίκα με γυαλιά άνδρα με γυαλιά</p>	<p>Μη συμφωνημένοι ορισμοί , όταν αποτελούνται από ουσιαστικό όνομα + πρόθεση, κανονικά είναι μετά από το ουσιαστικό το οποίο αποσαφηνίζουν.</p>

<p>допълнение</p>	<p>Аз пиша писмо(άμεσο) на родителите си(έμμεσο).</p> <p>Γράφω ένα γράμμα(άμεσο) στους γονείς μου(έμμεσο) .</p> <p>Аз им го пиша. Пиша им го.</p>	<p>το άμεσο/έμμεσο αντικείμενο τοποθετείται αμέσως μετά από το κατηγορούμενο</p> <p>* πρώτα είναι το άμεσο και μετά το έμμεσο αντικείμενο</p> <p>* όταν το άμεσο/έμμεσο αντικείμενο εκφράζονται με σύντομες αντωνυμίες, τοποθετούνται πριν το κατηγορούμενο, όπου πρώτα είναι η σύντομη αντωνυμία του έμμεσου και μετά ακλουθεί η σύντομη αντωνυμία του άμεσου αντικείμενου.</p> <p>*Όταν η πρόταση ξεκινά με το κατηγορούμενο, τοποθετούνται με την ίδια σειρά μετά από το κατηγορούμενο .</p>
<p>пряко допълнение</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Писмото го написах. 2. Пътят го извървах пеш. 3. Пицата я изядохме. 4. Приятелите ги поздравихме. 5. Изпитите ги взехме. <p>1. Το γράμμα το έγραψα. 2. Το δρόμο τον περπάτησα με τα πόδια. 3. Την πίτσα την φάγαμε. 4. Οι φίλοι μας τους συνεχάρησαν. 5. Τις εξετάσεις τις πήραμε.</p>	<p>άμεσο αντικείμενο</p> <p>* Η πρόταση μπορεί να ξεκινήσει με το άμεσο αντικείμενο, όταν αυτό παρουσιάζεται με μεγαλύτερη έμφαση και έχει μεγαλύτερη σημασία για τον εκφωνητή της σκέψης.</p> <p>Тότε διπλασιάζεται με την αντίστοιχη σύντομη αντωνυμία.</p> <p>Ιδιαίτερα χαρακτηριστικός τρόπος έκφρασης στην προφορική ομιλία.</p>
<p>непряко допълнение</p>	<p>На родителите си не съм (им) писал писмо отдавна.</p> <p>На тях не съм (им) писал писмо отдавна.</p> <p>Στου γονείς μου δεν τους έχω γράψει γράμμα εδώ και πολύ καιρό.</p> <p>Δεν τους έχω γράψει γράμμα εδώ και πολύ καιρό.</p> <p>За мене това е много важно.</p> <p>Για μένα αυτό είναι πολύ σημαντικό.</p> <p>Сравнете:</p> <p>За вас говорят.</p> <p>На вас (ви) говорят.</p>	<p>έμμεσο αντικείμενο</p> <p>* Η πρόταση μπορεί να ξεκινήσει και με το πλήρες έμμεσο αντικείμενο, εξίσου για λόγους έμφασης.</p> <p>* Μπορεί να διπλασιαστεί με την αντίστοιχη αντωνυμία μονο όταν εισάγεται με την πρόθεση НА.</p>

Μεγαλύτερη ελευθερία στην τοποθέτησή τους στην πρόταση συναντιέται στους **επεξηγηματικούς προσδιορισμούς για χρόνο και τόπο**. Η θέση τους λογικά είναι κοντά στο κατηγορούμενο, το οποίο αποσαφηνίζουν, πρακτικά συχνά τοποθετούνται στην **αρχή ή στο τέλος της πρότασης**, για να είναι σαφείς **οι εξωτερικές συνθήκες της δραστηριότητας**.

Πάντως η τοποθέτηση τους δεν πρέπει να είναι υπερβολικά μακριά από το κατηγορούμενο.

Τα κύρια μέρη ακολουθούν την συνηθισμένη **κανονική η ανάποδη σειρά**: υποκείμενο –κατηγορούμενο.

<p>обстоятелствено пояснение за време</p> <p>ΚΟΓΑ?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Днес станах в 6 часа. 2. Имаме почивка в 12 часа на обед. 3. Сега студентите са в стаята. 4. Вчера ходихме на разходка в парка. 5. Всяко лято ходим на море в Гърция. 6. През зимата обичам да карам ски. <ol style="list-style-type: none"> 1. В 6 часа станах днес. 2. В 12 часа на обяд имаμε почивка. 3. Студентите са в стаята сега. 4. Ходихме на разходка в парка вчера. 5. Ходим на море в Гърция всяко лято. 6. Обичам да карам ски през зимата. <p>1. Σηκώθηκα στις 6:00.</p> <p>2. Έχουμε ένα διάλειμμα στις 12 το μεσημέρι.</p> <p>3. Τώρα οι μαθητές είναι στο δωμάτιο.</p> <p>4. Πήγαμε μια βόλτα στο πάρκο χθες.</p> <p>5. Κάθε καλοκαίρι πηγαίνουμε στη θάλασσα στην Ελλάδα.</p> <p>6. Το χειμώνα, μου αρέσει το σκι.</p>	<p>επεξηγηματικός προσδιορισμός για χρόνο</p> <p><i>Συνήθως είναι στην αρχή ή στο τέλος της πρότασης.</i></p> <p><i>Έτσι ξεχωρίζεται από τα υπόλοιπα μέρη και δίνεται έμφαση στην χρονική στιγμή της πράξης.</i></p>
--	--	---

<p>обстоятелно пояснение за място</p> <p>КЪДЕ?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Живея в град Кавала. 2. Ходих на екскурзия в Италия. 3. В кухнята има маса с четири стола. 4. Отивам на работа. 5. Обичам да чета в библиотеката. 6. Живея на третия етаж. 7. София се намира в подножието на планината Витоша. <ol style="list-style-type: none"> 1. В град Кавала живея. 2. В Италия ходих на екскурзия. 3. Има маса с четири стола в кухнята. 4. На работа отивам. 5. В библиотеката обичам да чета. 6. На третия етаж живея. 7. В подножието на планината Витоша се намира София. <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Μένω στην πόλη της Καβάλας.</i> 2. <i>Πήγα ένα ταξίδι στην Ιταλία.</i> 3. <i>Στην κουζίνα υπάρχει τραπέζι με τέσσερις καρέκλες.</i> 4. <i>Πηγαίνω στη δουλειά.</i> 5. <i>Μου αρέσει να διαβάζω στην βιβλιοθήκη.</i> 6. <i>Μένω στον τρίτο όροφο.</i> 7. <i>Η Σόφια βρίσκεται στους πρόποδες του βουνού Βίτοσα.</i> 	<p><i>επεξηγηματικός προσδιορισμός για τόπο</i></p> <p><i>Συνήθως είναι στην αρχή ή στο τέλος της πρότασης.</i></p> <p><i>Έτσι δίνεται έμφαση στην τοποθεσία της πράξης.</i></p>
--	--	---

<p>обстоятелствено пояснение за:</p> <p>начин КАК?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вървя пеш из града. 2. Говоря високо по телефона. 3. Гледам надалеко от балкона. 4. Успях веднага да взема такси. 5. Трудно избрахме подарък. <p>1.Περπατάω με τα πόδια στην πόλη. 2. Μιλάω δυνατά στο τηλέφωνο. 3.Κοιτάζω μακριά πέρα από το μπαλκόνι. 4.Κατάφερα να βρω ταξί αμέσως. 5.Είναι δύσκολο να διαλέξεις δώρο.</p>	<p><i>Οι επεξηγηματικοί προσδιορισμοί για τρόπο, για ποσότητα κ.τ.λ. πρέπει να τοποθετούνται άμεσα κοντά στο κατηγορούμενο, διότι είναι άμεσα συνδεδεμένοι νοητικά μαζί του.</i></p>
<p>количество КОЛКО?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Говорихме надълго и нашироко. 2. Разхождаха се дълго време из града. 3. Говори по телефона. 4. вече два часа 5. Цял ден гледам филми. 6. В неделя спях до късно. <p>1.Μιλούσαμε πολύ. 2.Περπατούν στην πόλη εδώ και πολύ καιρό. 3. Μιλάει στο τηλέφωνο εδώ και δύο ώρες. 4.Βλέπω ταινίες όλη μέρα. 5.Την Κυριακή, κοιμήθηκα μέχρι αργά.</p>	
<p>степен В КАКВА СТЕПЕН? И Т.Н.Т.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Харесва ми повече да ходя на море, отколкото на планина. 2. Най-много слушам поп музика. 3. По-трудно е да говориш, отколкото да разбираш чужд език. 4. Колкото даваш, толкова вземаш. <p>1.Μου αρέσει περισσότερο να πηγαίνω στη θάλασσα από ό, τι μου αρέσει να</p>	

	<p>πηγαίνω στα βουνά. 2. Περισσότερο ακούω ποπ μουσική περισσότερο. 3. Είναι πιο δύσκολο να μιλήσεις παρά να καταλάβεις μια ξένη γλώσσα. 4. Όσο δίνεις, τόσο παίρνεις.</p>	
--	--	--

Στην σύνταξη της πρότασης πρέπει να αποφεύγεται να απομακρύνονται μεταξύ τους οι νοητικά συνδεδεμένες λέξεις- μέρη της πρότασης, διότι υπάρχει κίνδυνος η πρόταση να γίνει ασαφής και να αλλάξει το νόημα της σε βαθμό να κατανοηθεί κάτι διαφορετικό από τον αρχικό σκοπό της συγγραφής της. Οι κύριοι στόχοι της σειράς λέξεων πρέπει να είναι η επίτευξη μέγιστης σαφήνειας και συνοχής της έκφρασης.